

FOLK OG LAND

NR. 19 — 18. ÅRGANG

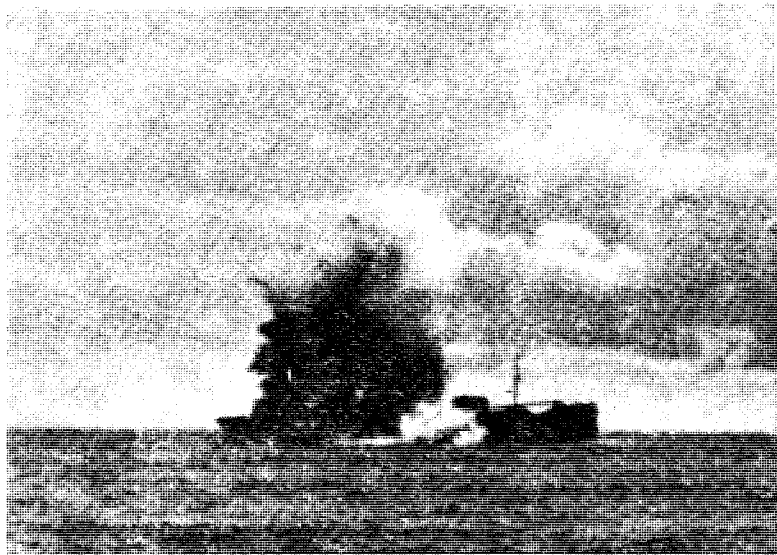
LØRDAG 18. OKTOBER 1969

LØSSALG KR. 1,50

Også et minne fra dengang:

Da britene herjet på norskekysten

De uhyrlige angrep på ruteskibene «Richard With» og «Barøy» som kostet hundrevis av nordmenn livet.

Vi berettet i forrige nummer om den grufulle russiske krigsforbrytelse som rammet fiskeværet Gryllefjord og som kostet 10 mennesker livet, såret mange og senket to fiskefartøyer. I innledningen nevnte vi også at heller ikke britene holdt sin sti ren når det gjaldt krigsforbrytelser, men at bare tyskere ble straffet for det gale de gjorde.

Det er vel imidlertid urettferdig ikke også å nevne at en av de store britiske krigsforbrytelser kostet adskillig flere mennesker — sivile nordmenn — livet enn den russiske vi omtalte.

Rent bortsett fra at man vel bør medvirke på beste måte under de ustanselige jubileumsutfoldelsene som pågår i presse, bøker og kringkasting.

Vi sikter da til den grusomme hendelse da kystbåten «Barøy» ble senket av et britisk fly 12. september 1941. Av «Barøys» ca. 190 passasjerer og mannskap omkom ca. 170 — derav nesten 150 norske sivilpersoner. Av de femten barn som var med ble bare ett eneste reddet.

«Ofotens Tidende» for 18. september 1941 bragte en utførlig beretning om det uhyrlige som hendte og det etterfølgende bygger på det som der opplyses.

Bladet skriver om de omkomne at «mange av dem hadde sin daglige gang i vår by (Narvik), vi kjente kanskje de fleste også personlig. Nå er de plutselig revet bort — skånselløst og uten

den norske sivilfarts tjeneste, utsett som et passende mål for det engelske flyvåpen. Og ikke nok med det: på tvers av alle menneskelige og humane livslover gjorde ikke overfallsmannen det ringeste forsøk på å hjelpe de overlevende som kjempet for sitt liv i bølgene.

Overfor en slik kynisk brutalitet blir man stående uforståelig og rystet.»

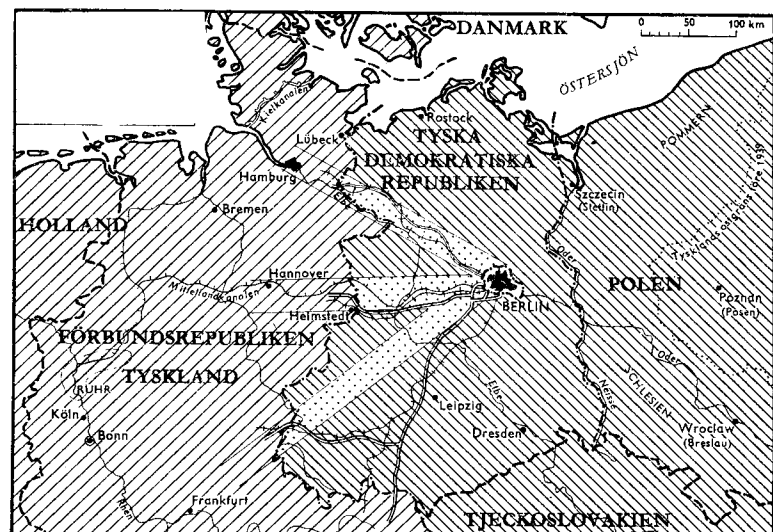
Om hvorledes det hele foregikk beretter bladet etter å ha snakket med endel av de overlevende:

«Siste fredag kom dampskipet «Barøy» som vanlig i sin ukentlige rute nordover fra Trondheim på vei til Narvik. Da klokken nærmet seg 4 om morgenen — man var da ca. 2 km fra Tranøy — ble man på broen oppmerksom på et fly, som i likhet med skibet, kom i nordlig retning. Kapteinen hadde frivakt, og førstestyrmann Mortensen var i rommet og krysset av for de varer som skulle losses på neste anløpssted. På broen var således bare en av skibets losere samt rormannen. Alle passasjerer lå og sov, og det var ro overalt. Det var ennå ganske mørkt. På broen blir man så plutselig oppmerksom på et fly som nærmer seg på babord side. Det kom i mellom 50 og 150 meters høyde. Like etter går det en voldsom rystning gjennom båten: flytorpedoen hadde truffet sitt mål!

(Forts. side 6)

Blir Stettin tysk igjen?

Ulbricht gir ikke opp kravet om tilbakelevering i motsetning til sosialistiske partikolleger i vest.

Mens politikerne i den tyske vestsone krangler og avholder sine høyst udemokratiske valg med slagsmål og boikott av nye ubehagelige konkurrenter, skjer det da visst noe også i østsonen. Det er faktisk mye som taler for at man der i høyere grad enn i vest har bevart en tysk nasjonalfølelse. Det er således en ubestridelig kjennsgjering at troppene i østsonen mere ligner på den gamle tyske Wehrmacht enn Bundeswehr gjør. For der er en jo blitt så demokratiske at alt er i oppløsning og ingen tror på noe lenger.

Når det gjelder østsonen, så kan det ha sin interesse å gjengi etterfølgende artikkel fra NATIONAL-ZEITUNG:

Polen og DDR forsikrer hverandre gjensidig ved hver passende og upassende anledning om «ubrytelig vennskap» og betoner det «urokkelige forbund» i felles kamp mot «den vesttyske imperialismes revansjisme og militarisme». Virkeligheten ser imidlertid noe annerledes ut. Forholdet mellom Øst-Berlin og Warszawa har aldri vært særlig hjertelig og vennskapelig, men har alltid vært

belastet med bitterhet og mistro.

Et synlig bevis på denne ellers så omhyggelig skjulte tilstand var og er den befestede og skarpt bevoktede grense mellom de to «sosialistiske broderfolk». Begge satelittregjeringer har siden 1945 stadig forsøkt gjensidig å stikke hverandre ut i Moskvas gunst. Ulbricht har i Po-

(Forts. side 6)

Ofotens Tidende
Sammensluttet med Narvik Dagblad

Den grusomme hendelse da d.s. „Barøy“ blev senket av det britiske fly.
Skibet blev rammet av en flytorpedo og sank i løpet av 2 minutter.

Av „Barøy“ ca. 190 passasjerer og mannskap omkom ca. 170, — derav nesten 150

Da russerne demonstrerte at de var okkupanter

General Dahl kaster lys over ukjente hendelser under russernes okkupasjon av Finnmark.

Generalmajor Arne Dahl har, formodentlig ufrivillig, kastet skarpt lys over Norges forhold vis a vis de krigførende makter etter under-tegnelsen av de nye okkupasjonsavtaler i mai 1944.

Det skulle nemlig ikke vare lenge før avtalen med russerne skulle stå sin prøve, idet den røde hær rykket inn i Finnmark. Generalen forteller i en artikkel i Morgenbladet for 30. september i år, at det først etter «langvarige forhandlinger med den sovjet-russiske regjering igjennom ambassadør Lebedev» lykkedes å få lov til å sende en norsk militærmisjon til Sovjet for å følge den russiske innrykning i Norge. En fikk også aller nådigst lov til å sende «en norsk militær kontingent for sammen med russerne å delta i eventuelle operasjoner ved gjenerobringen av Finnmark.»

Denne militære kontingent av nordmenn opptrådte som kjent i engelske uniformer og ble naturligvis akseptert av russerne som en kontingent av frivillige nordmenn. Selv om generalen ikke fattet det.

Det skulle da også vise seg at russerne ikke aksepterte noen slinger i valsen og at det meget «allierte» Norge intet hadde å si.

Generalen forteller at før man reiste, måtte det fra London overleveres russerne en navnlig fortegnelse over alle medlemmer av denne norske kontingenten. Og så heter det senere:

«Det var omtrent på denne tiden at det kom en klage fra russerne om at den fortegnelsen av norsk befal som de hadde fått, ikke stemte med en tilsvarende liste de hadde fått sendt fra London, og som var utarbeidet av de norske militære myndigheter der og var levert til Lebedev, til og med formentlig gjennom vår utenriksminister Trygve Lie. Det fatale var at 2 mann for meget befant seg i Norge, aldeles ulovlig!»

Skriver sjefen for «de allierte» norske tropper med stor forbauselse, og fortsetter:

«De hadde ingen russisk innreisettillatelse (!) Det hele var mistenkelig, man utbad seg en forklaring.»

Generalen, som tydeligvis hverken kjente okkupasjonsavtalene eller var særlig

orientert ellers, skrev til eksilfolkene i London og pukket på norske «rettigheter» i den del av Norge som nå skiftet okkupanter. For «Hele historien var kort og godt grotesk» slår han fast. Og det er den da også sett ut fra den historieskrivning som presteres den dag i dag! Som rimelig er måtte han resignert slå fast:

«Man kan neppe tvile på at de norske myndigheter gjorde hva de kunne for å få russerne på andre tanker. (Enn det okkupasjonsavtalen sa?) Men enten man tror det eller ei, ble enden på visen at Heyerdahl & Co. ble tilbakekalt fra sine oppdrag, overført til Murmansk og transportert tilbake til London.»

Jo, vi tror det! Enden på historien er ellers høyst karakteristisk og viser at det det gjaldt for russerne var å slå fast at de var okkupanter og hadde bestemmelsesretten:

«Der ble nå denne høyst alvorlige affære ordnet til våre russiske alliertes tilfredshet, formene var i orden, man hadde satt tingene på plass, én gang for alle.

Og da dette nå var slått uttrykkelig fast, var det den en fornøyelse å gi innreisettillatelse til Norge via Murmansk for samme Thor Heyerdahl, som derfor etter en måneds tid på nytt innfant seg i Finnmark, hvor han senere deltok under den norske fremrykning vestover — — —»

En må vel være London-general for å demonstrere en slik naivitet!

DET ER SØRGELIG

med dagens Tyskland. Bundesregjeringen har avslått å intervenere for å få Rudolf Hess løslatt, men tilføyer unnskyldende at det ikke betyr at man er mot løslatelse. I England derimot har den britiske historiker A. J. P. Taylor i The Sunday Express oppfordret Wilson til å sette alt inn på å få Hess løslatt og ikke lenger å identifisere seg med denne barbarisme. Han bør iallfall trekke tilbake den britiske vaktkommando i Spandau-fengslet. Taylor hevdet at det aldri var overført Hess noen forbrytelse og han var ikke mere skyldig enn en hvilkensomhelst annen tysker. Kiesinger formodentlig iberegnet.

Slik var virkeligheten

Like siden 1945 har vi i presse og kringkasting, stadig hørt gjentatt hvor rettferdig rettsoppgjøret ble gjennomført. Ingen led overlast og ingen har vært uretferdig behandlet. La oss da bla litt tilbake og se på litt av dette som virkelig har hendt.

På Toten var det opprinnelig en potetmelfabrikk. Men det var mange produsenter som fikk levere der og så ble en ny fabrikk bygd på Skreia, Opland Potetmelfabrikk. Fødselen var hard da penger var vanskelig å få lånt. Fabrikken var heldig med å få tak i flinke karer til styre. Den var enda heldigere med å få disponent, da den fikk Aleksander Gjestvang, som var med under hele anlegget og monteringen og fikk alt i orden på rekordtid. Fabrikken kom igang og gikk strålende. Forholdet mellom leverandører, styre, disponent og arbeidere var helt enestående, utbytte og lønninger på topp. Så kom okkupasjonen i 1940 og da trengtes der mer mat enn noen gang, så fabrikken måtte gå. Kongen og regjeringen rømte landet, men de som var igjen måtte lyde norsk og internasjonal lov og underordne seg okkupanter. Krigen sluttet 10. juni, alle soldater og befal ble løslatt, og regjeringen forble i utlandet. Alle fornuftige mennesker forstod da at landet måtte ha et styre, og NS var det eneste parti som hadde okkupasjons tillit, og hadde utsikt til å berge landet i en ulvetid. Endel av styret og disponenten meldte seg derfor inn i NS for å gjøre sitt til å sikre fabrikkens drift.

Alt gikk bra disse vanskelige år, men så kom 1945. Ingen ville tro at det var de samme menn det nå gjaldt. Det hadde før vært takketales og ros og skryt om driften. De som hadde vært med ifra starten, bygd opp bedriften og arbeidet den fram til hva den var den gang, med avskrivninger og fonds fikk ordre om aldri vise seg der mere. Generalforsamlingen besluttet først at disse NS medlemmer skulle ut av styret enten de var på valg eller ikke. Nytt styre ble valgt, og dets første beslutning var at disponent Aleksander Gjestvang ble sparket på flekken. Det var ingen paragrafer om ulovlig oppsigelse som gjaldt den gang. En av styret presterte å si: Man kan i grunnen ikke undres over at hederlige arbeidere ikke vil ha en landsviker over seg til formann.

Den utrettelige dr. Langfeldt

Går til angrep på Quislings minne i en bok av året.

Dr. med Gabriel Langfeldt, som vant slik herostratisk berømmelse i Hamsunsaken, skulle man tro ville gå litt stillere i dørene etter den affæren. Men, nei. Han er still going strong. Vi leser således denne nokså fantastiske notis i Drammens Tidende 17. september i år:

«Det har vært sagt og skrevet adskillig om Vidkun Quisling i årene etter frigjøringen, og fra Aschehoug kommer i år en bok som innbyr til fornyet og åpen drøftelse. Forfatter er professor dr. med. Gabriel Langfeldt. Han foretar en rettspsykiatrisk vurdering av Quisling og ut fra såvel historiske som juridiske og humane hensyn konkludere han med å beklage at Quisling ikke ble undergitt mentalundersøkelse, på linje med vanlig rettspraksis.»

Dette er naturligvis egnet til å føre enhver som ikke har satt seg nærmere inn i saken på villspor. Det faktiske forhold er jo nemlig som kjent at det ble foretatt en rettspsykiatrisk vurdering av Quisling av de sakkyn-dige Jon Leikvam og Johan Lofthus. De avga 18. juni 1945 følgende erklæring:

«Etter anmodning i Deres (statsadvokat Annæus Schjødts) skriv av 8. ds. har vi undersøkt og eksaminert Vidkun Quisling. Vi har herunder ikke funnet symptomer som tyder på at han er sinnsyk og heller ikke noe som taler for at han er en person med mangefullt utviklende eller varig svekkede sjelsevner. Vi finner derfor ikke grunn til å tilråde at han underkastes judisiell psykiatrisk observasjon.»

Men dr. Langfeldt, som slett ikke har undersøkt og eksaminert Quisling, vet altså bedre nå et kvart århundre etterpå!

Men ikke nok med dette.

Så langt ned kom altså hederlige bønder at de kalte sine venner, naboer og redningsmenn for forrædere og berme.

Da fabrikken en tid senere holdt på å gå dukken p. g. av ukyndighet, kom de og tigget Aleksander om å komme igjen, men da hadde han lært sine naboer å kjenne. Et annet NS medlem som var aksjonær, fikk sine aksjer inndratt da noen venner manglet aksjer. Makten var rett og minoriteten lov-løs.

Slik er virkeligheten om «rettferdigheten».

X

Tiltalte ble også underkastet en smertefull hjerneundersøkelse ved Rikshospitalets nevrologiske avdeling. Erklæringen derfra konkluderte slik:

«Konklusjonen blir at det intra vitam med de her anvendte undersøkelsesmåter ikke har lyktes å finne holdepunkter for antagelse av noen organisk hjernelesjon slik som av meg innledningsvis antydnet som en mulighet. — — —»

Lagmannen slo da også på basis av dette fast at «Dermed har vi altså skaffet sikkerhet for at det for så vidt er i full orden med tiltalte.»

Og følgende spørsmål fra lagmannen:

«Jeg vil gjerne ha bekreftet av Dem at da denne nevrologiske undersøkelse ble satt igang var det for å utelukke enhver mulighet for at det skulle reises tvil om tiltaltes sinnstilstand.»

svarte dr. Leikvam:

«Ja, det kunne foreligge en mulighet for at det var en hjerne-svulst, og for å utelukke den mulighet ville vi gjerne ha gjort denne undersøkelse. Vi fant ikke at det var noen særlig grunn til det, derfor hadde vi ikke gjort det tidligere, men siden spørsmålet ble reist igjen, syntes vi det var riktig at det ble gjort.»

Er det noen som vil kontrollere riktigheten av dette, så henviser vi til det stenografiske referat av Quisling-saken, side 244-245.

Vi vet ikke hva grunnen kan være til at den mangfoldige dr. Langfeldt nå tar opp igjen et spørsmål som for lengst er avgjort av retten og andre sakkyn-dige. Er det dette at Quisling mere og mere renvaskes, iallfall ute i den store verden, som gjør det nødvendig påny å sjikane hans minne ved å trekke hans tilregnelighet i tvil på et rent skrivebordsgrunnlag?

Og når det gjelder spørsmålet om tilregnelighet, så synes vi det er mere nærliggende å få undersøkt sinnstilstanden hos andre enn den avdøde Quisling, som har blitt slik gransket på kryss og tvers.

Og skal noe tas opp til ny vurdering, så burde det kanskje være granskningen av Knut Hamsun og den måte dette ble foretatt på.

Å bli slått ihjel ved dom er langt, langt mer grufulle enn å omkomme for morderhånd.

(Dostojevski)

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELDOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Skodvin skal granske videnskapelig

Jo det kan nok være på sin plass med litt nærmere granskning av okkupasjonstiden, men det var pussig likevel hvor travelt den utrettelige samtidshistoriker i statsstilling, professor Magne Skodvin, fikk det etter at det i Løbergsaken ble gjort et stort nummer av Jacobsens befatning med et påtenkt Institutt for Samtidshistorie.

For nå forlyder det med brask og bram i alle dagsaviser at Skodvin har tatt initiativet til å danne en «Samtidshistorisk Forskningsgruppe». Og at han har satt sine elever i sving med dette: ca. 20 hovedfagstudenter og forskere.»

Og når det videre heter at «gruppen betrakter seg selv som en motvekt til de såkalte memoarbøker og bøker i den mer journalistiske genre», så tenker man uvilkårlig på Skodvins drabelige kamp mot boken til Hewins og også på visse jøssingbetonte samtidshistorikere som ikke helt sverger til magisterens ord.

Men nå skal det altså bli orden i sysakene, nå skal — som det heter i Morgenbladets tittel — «Vår motstand 1940-45 for alvor under lupen».

Og vi kan for vår del godt forstå at Skodvingruppen føler trang etter all motbøren til «å fremstille nyere norsk historie på et mer videnskapelig grunnlag». For sannelig har det ikke skortet både på videnskapeligheten og litt av hvert annet.

Dessverre høres det ut til at målsettingen blir nokså ensidig, ettersom det i pressemeldingene heter at «man ønsker å prioritere motstandsbevegelsen — —, et område hvor det forståelig nok finnes svært lite skriftlig materiale oppbevart».

Vi kan ikke akkurat være enig i at det finnes så lite skriftelig oppbevart ettersom det vel ikke finnes en «god nordmann» i dette land som ikke i forbindelse med jubileer eller dødsfall har fått alle sine heltegjerninger behørig lovprist i dagspressen. Og allehånde sabotører og andre krigsforbrytere av norsk herkomst har jo også beriket verden med opptegnelser, som igjen ofte er blitt filmet.

Men, de nyslåtte samtidforskere synes altså ikke dette er tilstrekkelig. Kanskje de til og med — forøvrig som oss — tviler litt på alt dette heltemotet som vi får høre om etterpå?

Vi synes ellers det høres håpefullt ut når Skodvin sier at det er «forståelig nok» at visse hendelser ikke er blitt opptegnet og at dette nå bør gjøres. Tenker han kanskje på snikmorderne som bør hedres for innsatsen og nedtegnes i norsk historie? På hendelsen ved Skrikerudtjernet? På alle anslagene mot norsk eiendom som kostet sivile nordmenn livet? På alle de mørkets gjerninger som det «forståelig nok» er stille om?

Her har Skodvins gruppeforskere en stor og takknemlig oppgave. Det kan nok bli litt av hvert rart å finne i granskningsresultatene. Og ettersom forbrytelsene nå er foreldet — fordi vi gudskjelov ikke er tyskere — så kan det vel bare bli patriotisk ære og ikke straff å høste for de impliserte om kortene nå endelig blir lagt på bordet.

Imidlertid kan vi ikke se at granskningen av disse mørkets gjerninger, disse motstandsbevegelsens folkerettsbrudd, gjør et virkelig Institutt for Samtidshistorie overflødig. For det måtte vel eventuelt prioritere andre ting enn det Skodvingruppen skal kaste seg over.

Norske eventyrfortellere

I tidsrummet etter Asbjørnsen og Moe oppsto et tomrum i vår eventyrlitteratur. Enkelte skeptikere mente at genren var utdødd for bestandig, men det viste seg senere at de tok feil. Etter frigjøringen opprant en ny gullalder. Aldri før i Norges historie har det vært skrevet så mange eventyrbøker. De utroligste eventyr og fabler ble utgitt på trykk, og Ola leste så øyet ble stort og vått. Boktrykkerne arbeidet på spreng for å dekke etterspørselen.

En dag fikk jeg forærende en ladning slike memoar- og eventyrbøker av en gammel slektning, en avdanket superjøssing. Den gamle satan mente at jeg ville ha godt av å lese bøkene. Jeg mottok gaven med takk, for man skal ikke såre en glad giver. Imidlertid er jeg ikke særlig interessert i eventyrfortellinger, allerminst slike fra okkupasjonen og frigjøringstiden. Jeg ønsker facts å la Hewins. Derfor brant jeg like godt denne ladningen av tvilsom litteratur.

En av forfatterne kalte seg forresten Tante Anna. Også tante Anna ble fyr og flamme sammen med de andre «dikterne». Omsider var søppelbrenningen ferdig. Bare en eneste bok var blitt spart. En bok fra 1945 om Quislingsaken. En mystisk herre ved navn Trygve de Lange har skrevet forordet til boken. Han er simpelthen en fantastisk eventyrforteller. Forordet lyder slik:

Gjennom hele okkupasjonstiden har vi sett fram til den dagen Quisling skulle stå til rette for sine handlinger ved norsk domstol. Alle håpet vi at saken måtte bli fremmet på en måte som kunne være vår rettsstat verdig. Vi kan i dag uten overdrivelse si at Quislingsprosessen har overtruffet våre forventninger. Mange mente det tok lang tid før Quislings skjebne ble beseglet, men da vi opplevet prosessen og ble bekjent med det solide bevismateriale påtalemyndigheten hadde bragt fram på kort tid, falt alles innvendinger til jorden. Gjennom prosessen er Quislings person og handlinger blitt fullstendig analysert og dermed også fullstendig redusert. Den er et mønster på hvorledes en slik prosess skal være. Under krigen har vårt land blitt betraktet som en av de fremste rettsstater. Quislingsprosessen har bidratt til å styrke denne mening ute i verden.

Denne boken er vesentlig satt sammen av Aftenpostens avisre-

Kommer Fanebusts straffesak for byretten?

Eventuelt med advokat Wiesener som Fanebusts prosessfullmektig.

Det har vært stille en stund omkring den selebre straffesak som redaktør Toralf Fanebust har bebudet mot fhv. justisminister O. C. Gundersen, fhv. riksadvokat Aulie, justisminister Schweigaard Selmer og statsminister Borten. I disse dager har Fanebust imidlertid atter gitt lyd fra seg i form av et lite hefte «Jeg anklager Høyesterett. Den som selv ikke er ren kaster den største sten.» Vi skal komme nærmere tilbake til denne brosjyre senere, men nevner allerede i dag at Fanebust i den lille boken opplyser dette om straffesaken:

«Det er rett nok så at når embetsmenn begår falsk overfor Stortinget, da påtales ikke det ved de vanlige rettene, men ved riksrett. Men det hindrer selvsagt ikke at den øvrige del av mitt omfattende sakskompleks kunne og burde vært reist som off. straffesak, slik som den enstemmige protokollkomite forespeilet meg i den hensikt å få meg til å trekke klagesaken tilbake fra Stortinget. Dermed ville anvendelsen av de falske dokumenter falt bort.

Men både Justisdepartementet

ferater fra prosessen. — Jeg tror ikke det er mulig å gi en mere solid og spennende orientering på noen måte. Det som er skrevet ned er sterkt påvirket av spenningen og stigningen i prosessen, og det er lagt stor vekt på å gi leseren et helt riktig bilde av prosessens gang og innhold. Denne boken er på denne måten et viktig historiske dokument fylt av den spenning og juridiske saklighet som preget prosessen.

Oslo, 11. november 1945.

Trygve de Lange,
langmannsrettssakfører

Slikt noe kan altså en lagmannsrettssakfører få seg til å skrive. Quislingsaken var hevn, og intet annen enn hevn. Vi opplevet at lederen for én politisk bevegelse tok plass i dommersetet og forkynte dødsdom over lederen av en annen politisk bevegelse. En slik fremgangsmåte kan man vente av røverhøvdingen i en bandittstat. Men i en rettsstat er denslags utenkelig. Norge var derfor ingen rettsstat i 1945, det kan man fastslå med absolutt sikkerhet. Den som påstår at Norge var en rettsstat i 1945, han omgår sannheten lettferdig.

Ole Nilsen.

og Regjeringen har avvist mine begjæringer om off. straffesak. Uten begrunnelse, bortsett fra den fullstendig verdiløse avsporing på preskripsjonsgrunnlaget ved setteriksadvokat Mellbye — som før nevnt.

Jeg har deretter reist privat straffesak ved Oslo Byrett. Den er nå klar for saksforberedelsesmøte. Dommer er Hans Aubert. Min prosessfullmektig er h.r.advokat Albert Wiesener.»

Imidlertid er det jo fremdeles bårer i sjøen i første rekke da økonomien. Herom skriver Fanebust:

«Det lønnlige håp er vel nå at jeg med ruinert økonomi, svekket helse og 71 år på nakken, skal måtte droppe saken på det økonomiske skjæret.

Det vil derfor interessere meg å se om det finnes så mange rettsinteresserte mennesker i dette land at de reagerer positivt på et vedvarende justismord, prolongert av «den borgerlige opprydningsregjeringen». — I den anledning har jeg skaffet meg postgirokonto 32 17 91 (Fanebust, 4300 Sansnes)

Og så vil det da vise seg om jeg tross alt evner å føre saken til veis ende. Uten den økonomi som trengs, kan det i hvert fall ikke la seg gjøre, og dermed vil de juridiske maktmenn i det offentlige liv være en erfaring rikere: — at bare de holder sammen og holder ut, kan de i påkommende tilfeller holde uretten gående i rettens navn.»

Vi skal som sagt komme tilbake til andre sider ved Fanebusts brosjyre, som koster kr. 10,— (minstepris) og vel kan bestilles over nevnte postgirokonto

Knut Hallonstén død

En av Nordens främsta national-socialister under 1930-40-talet, red. och skriftställaren Knuth Hallonstén, Malmö, har lämnat jordelivet.

Hallonsténs stora insatser som red. av «Vår Kamp» och medarbetare i «Sverige Fritt», «Den Svenska och «Bohus Läns Folkblad» kan sällan eller aldrig helt till sin fulla rätt värdsättas. Hallonstén tillhörde också de människor i Svea Rike, som på ett ärligt och uppriktigt sätt värdsatte Vidkun Quislings patriotiska insats för Norden.

Vännan Hallonsténs minne lever ärat och aktat.

Sven A. Lundehäll.

VALGET I TYSKLAND

Valget på ny Forbundsvalg i Tyskland er avgjort og SPD blir utpekt som den store seierherre. Dette er ikke helt riktig, selv om partiet gikk noe frem. Det er ikke tvil om at SPD vant stemmer på samarbeidet med kristeligdemokratene, noe som fremgangen på 22 representanter viste.

CDU/CSU beholdt stillingen som den største gruppe, med 242 representanter, mot 245 i 1965, en ubetydelig tilbakegang.

Mange fryktet for at NPD skulle bli representert i Forbundsvalget, men slik gikk det ikke. Dette var andre gangen partiet stilte lister til Forbundsvalget. I 1965 fikk NPD ca. 2 pst. av stemmene og nå sist 4,3 pst., så fremgangen var stor. Når man tar i betraktning den hetzkampanje som har vært drevet mot partiet for å hindre det i å bli representert, må man likevel innrømme at fremgangen ble betydelig. Alle mulige metoder ble brukt for å skremme velgerne fra å stemme med NPD. Fra de kraftigste skjellsord og bakvaskelser til regulær bruk av vold. Når man også tar i be-

FOR UNGDOMMEN

Red.: Halvard M. Paasche

Men nye slekter fødest der korp og daude gol
og nye heimar reiser seg av gruset,
og borni spring på tun att og tindrar i sol
og nye bjørker syng sin song kring huset.

traktning alle de valg møter partiet fikk ødelagt av demonstranter, 38 av 49 avholdte, kan man kanskje forbause (og glede) seg over at såvidt mange tyskere likevel stemte NPD.

STORTINGET OG
OPPLØSNINGSRETTE

Siden utfallet av siste stortingsvalg viste nesten jevnbyrdighet i representasjon på tinget mellom de borgerlige og DNA, burde spørsmålet om oppløsningsrett bli realitetsbehandlet i kommende stortingsperiode.

Hva lik representasjon mellom fraksjoner i Stortinget kan medføre for gjennomføringen av viktige saker, er ikke vanskelig å ane.

Andre land, f. eks. den fjerde republikks Frankrike, er et skremmende forbilde i så måte.

Derfor må saken om oppløsningsrett behandles allerede i høstsesjonen av det kommende storting, da en grunnlovsendring er ganske omstendelig.

SAMTIDSHISTORISK
FORSKINGSGRUPPE
ER DANNET

Det opplyses at et nytt skudd på historieforskningens tre, Samtidshistorisk forskningsgruppe, er sprunget ut. Gruppen skal hovedsakelig samle inn stoff om Hjemmefrontens historie, sier lederen, cand. philol Ole Grimnes.

Vi er overbevist om at en rekke saker fra okkupasjonsdager kunne bli oppklart, som til i dag er blitt fortiet, hvis myndighetene var interessert i det. Men også her kommer, som ellers i det norske samfunn, særinteressene i forgrunnen. Når man dertil får høre at vår kjære professor Magne Skodvin skal lede forskergruppen, er det ikke så enkelt å unngå at mange personer trekker objektiviteten av forskningen i tivol.

MYTEN OM RETTSSTATEN
NORGE SPREKKER

Det viser seg at det er flere enn de som ble rammet av «retts»oppjøret som er interessert i å få dets forskjellige sider belyst. Spesi-

elt gledelig er det når de unge vier spørsmålet inngående oppmerksomhet, slik som «Sollandsforeningen», en av Oslos studentforeninger, har gjort.

Alexander Lange ble invitert til å orientere om spørsmålet: Var Norge en rettsstat etter 1945?

Etter et lengere og meget grundig foredrag, hovedsakelig basert på professor Jon Skeies drepende kritikk av «rettsoppjøret», redegjorde Lange for den juridiske side av forfølgningen av NS-folk etter 1945.

Under diskusjonen som kom istand etter innledningsforedraget, var det tydelig å forstå at de fleste av tilhørerne hadde liten kunnskap om det som virkelig skjedde i Norge etter okkupasjonens opphør.

Gledelig var det å erfare at mange av de tilstedeværende, litt etter hvert, innså at den offisielle versjon av rettsstaten Norge ikke stemte overens med de historiske fakta.

Da kvelden var omme, satt vi igjen med det inntrykk at mange av studentene hadde fått et annet og riktigere syn på forholdene etter 1945.

ref.

SAGAEN OM HORST WESSEL

Fortalt av hans SA-kamerat Erwin Reitmann

«Vi — vi skaper historie!»

Engang sa jeg til ham: «Horst Wessel, jeg kan jo så godt forstå Dem. Min yndlingsdikter er Fritz Reuter, som satt i fengsel i syv år.»

«Men søster Helene! Vi og Fritz Reuter, det kan da ikke sammenlignes. Vi — vi skaper historie!»

Så livlig som han var når han snakket om sine ideer, så gjorde han dog nesten alltid inntrykk av å være alvorlig syk. Over de sterke smerter som ble forårsaket av de

prosjektildeler som fremdeles satt i kjøttet klaget han aldri, bare imellom fortalte han meg at han hadde vondt i halsen. Det var stedet for hans dødelige sår — — —

I de siste dagene før hans død ble han, slik som det så ofte er tilfelle, nok engang riktig frisk og livlig. Mandag hadde jeg den såkalte forvakt. Dr. Goebbels hadde anmeldt sitt besøk. Horst Wessel lå ganske munter i sin seng og bad flere ganger:

«I dag kommer min venn!

Han må De la bli lenge hos meg.»

Jeg svarte: «Ja, men bare hvis De lover meg ikke å snakke, men bare å høre etter.»

«Det skal jeg, og det dr. Goebbels forteller meg kan bestemt ikke skade meg.»

Klokken halv tre kom så dr. Goebbels og jeg sa ham at den syke måtte snakke minst mulig. Stadig når jeg kom inn i værelset bad Horst Wessel sin venn om å bli 10 minutter til.

Da doktoren endelig gikk sa han til meg ved avskjeden: «Jeg må reise til München. Kommer jeg til å se ham igjen levende — —?»

Jeg kunne bare svare unvikende — — Men Horst Wessel fant jeg liggende i sin seng, strålende over hele ansiktet!

«De kan ikke tro, Søster Helene, for en deilig dag dette har vært for meg. Det går jo så fremover — — —!»

«Hva da,» spurte jeg.

«Vår bevegelse!»

Denne dag spiste han for første gang virkelig godt og forsikret meg at det aldri hadde smakt ham så godt før. Han var fast overbevist om nå å være på bedringens vei.»

De siste timer.

Et par dager varte denne tilstand. Men da jeg fredag kom til annen vakt, sa søster til meg:

«Det står ikke bra til med Wessel.»

Han kom seg ikke igjen.

Lørdag middag fant jeg ham allerede i dødsdamp. Legene holdt på med ham, han fikk skrekkelig meget surstoff og sprøyter. Hans mor og hans søster var der og hans venn sturmfører Fiedler. Denne spurte meg om ettermiddagen om han ikke fikk lov til å hente et par kamerater.

Da han kom tilbake med femten av Horsts mest trofaste venner, lå denne med lukkede øyne ubevegelig og tungt pustende i sengen, han kjempet vel allerede med døden. Men så snart han hørte en av kameratene gå forbi, hevet han med sine siste krefter høyre arm til hilsen — — —

Ved fotenden av sykeleiet satt mor og søster. Jeg sto ved hodet hans, mange ganger trengte det seg fremdeles ord over hans leber, men vi kunne ikke lenger forstå dem. Foran døren holdt vennene vakt. Jeg ble til klokken 1 om natten.

Den følgende dag var Horst Wessel død.

Legens skildring

Til denne sykesøsterens menneskelige fortelling slutter den rystende beretning fra direktøren for sykehuset, professor Braun seg. Han opererte selv Horst Wessel. Fra sitt skrivebord tar han

en aktmappe, på hvis tittel-side navnet står med store bokstaver: Horst Wessel. Det er sykehistorien og som bilag følger feberkurven og noen røntgenopptak.

«14. januar, kl. 11.30 natt, står det her», sier professoren, «ble Horst Wessel innlevert i sterkt forblødd tilstand. Ansiktet var dekket av en blodkake, han kunne ikke snakke, og for å hindre en fullstendig forblødning, måtte det handles raskt.

Det lykkedes å underbinde pulsåren, og blødningene stanset da helt.

Av røntgenopptakene kan De se arten av såret.

Over munnvinklen er skuddhullet, overkjeven er skadet, man ser bensplinter og en prosjektildel i kinnet. Kulen har gått gjennom tungen og er blitt stående i hulrummet foran annen halsvirvel, et ytterst farlig sted. Med vanlige midler kjempet vi mot svekkelsestilstanden og den syke kom seg til å begynne med ganske bra. Men man hadde dog inntrykk av en hardt såret, som tappert, nesten innbitt, tok kampen opp mot den sorgelige situasjon.

17. januar kunne Horst Wessel snakke igjen og ta til seg flytende næring, bare hørselen på venstre øre var fremdeles meget svak. I slutten av januar var riktignok en bedring merkbar, men vi

(Forts. side 8)

De ville redde Europa for bolsjevismen

Peter Strasser om Division «Wiking».

I *Deutsche Soldaten-Zeitung* for august 1969 finner vi etterfølgende artikkel av Peter Strasser — vi skulle tro at den har adskillig interesse bl. a. for våre frontkjemper:

5. SS-Panzerdivision «Wiking», som omfattet soldater fra de mest forskjelligartede folk, var ifølge sin struktur og karakter sikkert en av de mest interessante divisjoner i Waffen-SS. Under overveiende tysk ledelse og med tysk kommandosprog, kjempet danske flamske, valonske, nederlandske, norske og sveitsiske frivillige skulder ved skulder med sine rikstyske og folketyrke kamerater fra Ungarn, Romania, Jugoslavia, Polen og Sovjetsamveldet. Hvilken betydning denne felles kampopplevelse for soldater tilhørende forskjellige europeiske folk i harde kamper under annen verdenskrig kan få for integrerte forband av nasjonale og overnasjonale stridskrefter overlates til fagfolks bedømmelse

Riktignok kjenner man fra krigshistorien tallrike militærforband i hvilke soldater fra forskjellige folk ble sammenfattet under en enhetlig kommando. Men alle disse historiske eksempler er ikke egnet til sammenligning med sammensetningen av og kampfoppbygningen for Division «Wiking». For det første dreier det seg hos de europeiske frivillige i denne divisjon om menn som på grunn av egen beslutning stilte seg til disposisjon for en kamp som hjemlandet ikke ubetinget identifiserte seg med. Tvertimot, de unge nederlendere eller nordmenn så seg for eksempel stillet overfor den kjennsgjering at deres fedreland var besatt av den samme Wehrmacht som de gjorde tjeneste i. At de meldte seg som frivillige ble avvist av flertallet av deres landsmenn. Etter den tapte krig har nesten alle frivillige måttet lide overordentlig på

General Felix Steiner, Division «Wiking»s første sjef.

grunn av deres utvilsomt modige beslutning, selv i det tilfelle da de frivilliges skritt ble dekket av deres lands regjering. Når det gjelder de danske frivillige, av hvilke rundt regnet 11 000 kjempet innen rammen av tyske stridskrefter og omkring 30 pst. falt, så ble gjennom «Aide-Mémoire fra Udenrigsministeriet vedrørende Frikorps Danmark» av 7.7. 1941 uttrykkelig fastslått at de ble stillet fritt og deres tilbakevenden i gamle stillinger innenfor det danske forsvar garantert. Etter krigens slutt vedtok imidlertid riksdagen etter forslag av den danske motstandsbevegelse 1.6. 1945 en lov som med tilbakevirkende kraft ikke bare opphevet disse garantier, men belaste krigstjenesten for Tyskland med høye straffer, formuesinndragning, tap av politiske og andre rettigheter osv. Alt dette skjedde, skjønt de danske yrkesoffiserer også var i besiddelse av en kongelig tillatelse til tyske krigs-

tjeneste, og som var undertegnet av krigsministeren.

En annen grunn til at en sammenligning med integrerte kampforband fra fortiden knapt er mulig, ser man i den omstendighet at de europeiske frivillige bare forpliktet seg til kampen mot bolsjevismen. De frivillige av Division «Wiking» av slo, såfremt de ikke var tyske, å bære våpen mot engelskmenn, amerikanere eller franskmenn. De handlet altså ene og alene i den overbevisning gjennom sin innsats å beskytte fremfor alt sitt eget land, men ut over det også et forenet Europa som foresvevet dem, mot bolsjevismen. At denne overbevisning er problematisk og omstridt, endret intet i den kjennsgjering at de utenlandske frivillige i Division Wiking lot seg lede av den. Mange av dem — spesielt finnene og estlenderne — hadde jo erkjent og tildels opplevet direkte den bolsjevikiske fare. Om den mangfoldighet av grunner til at frivillige fra åtte nasjoner fant seg beredt til tjeneste i denne «mangefolk-divisjon» har den tidligere kommandør Felix Steiner uttalt seg.

Slik så de ansvarlige kommandører og førere, men også underførerne, seg stillet overfor en fullstendig ny oppgave som de ofret seg for med stor iver. «Skap en høyverdig operativ divisjon av uovertruffen kvalitet!», det var den eneste anvisning som den første divisjonskommandør, SS-Brigadefører og Generalmajor der Waffen-SS Felix Steiner fikk. Han ble ikke orientert om politiske målsettinger av noen art i den forbindelse, og like lite hadde man på høyeste sted erkjent hele problematikken i en slik oppgave. Dermed var løsningen av de dermed forbundne spørsmål overlatt til troppen selv. Man trenger knapt slå fast at det til å begynne med ble gjort mange feil og at det var adskillig gnidning før det ut av det opprinnelige konglomerat vokste frem et i ekte kampekameratskap forbundet kampefelleskap. Innen divisjonen fantes det aldri vesentlige vanskeligheter med hensyn til føring og innsats på grunn av sammensetningen. Naturligvis kunne ikke problemet løses med metodene som stammet fra den preussisk-tyske tradisjon, i hvis ånd kommandørene i Waffen-SS, deriblant også Felix Steiner, var oppdratt.

Norske frivillige i Division «Wiking».

OLAF HOLM:

Tingstuten

I

Før i tiden var det tillatt for hvemsomhelst å opptre i retten som sakfører i annen manns sak. Der krevdes dengang ikke juridisk utdanning og autorisasjon som sakfører. Disse «sakførere» bidrog i høy grad — etter datidens sprogbruk — til «rettens fordreining og voldsomme tvang». Disse juridiske kvaksalvere fikk betegnelsen **tingstuter**. Deres virksomhet førte også til meget tidsspilde for domstolene og tilslutt ble det så ilde, at Stortinget ved lov innførte sakførermonopol, dvs. at retten til å møte for domstolene i annen manns sak ble reservert for folk, som på grunnlag av fornøden juridisk utdanning ble autorisert til det.

II

For også å bevare det alminnelige folkevett, som er **rettens kilde** selvom det ikke akkurat kom tilsyne gjennom tingstutenes virksomhet, innførte Stortinget juryen, lagretten, i straffesaker. Her er spørsmålet om anklagede er skyldig til **straff** overlatt lagretten, som utelukkende består av legmenn. I vårt land kreves 7 av 10 stemmer for domfellelse, andre steder enstemmighet.

III

Det ser ut til at «tingstuten» representerer en sektor i «den nakne apes» naturgitte adferdsmønstre. Det ville vært et under, om han var forsvunnet. Enkelte har underkastet seg kravet om juridisk utdanning og autorisasjon, andre har funnet veien til andre yrker, f. eks. politikk. Endog innen kirken har han vist seg, **dog ikke den katolske**. Heller ikke i Frelsesarméen.

I utenrikspolitikken er han dukket opp med ukallet

innblanding i andre folks indre anliggender og til fordel for derværende «tingstuter».

Det alle folk ønsker er: Orden, arbeide, fred.

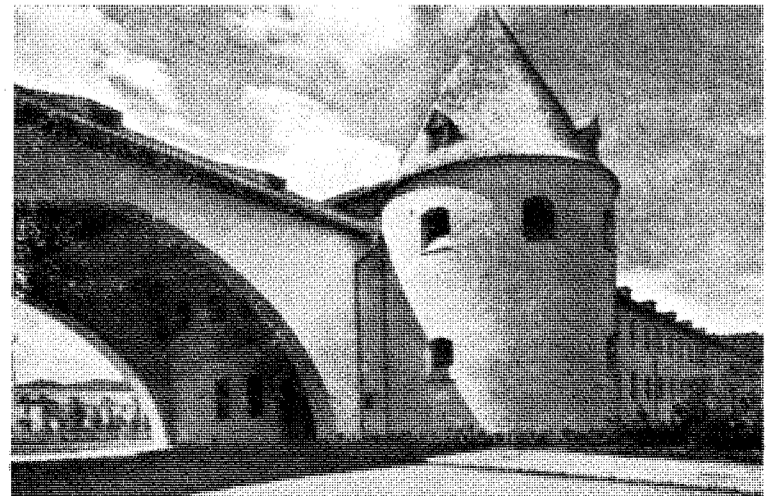
IV

På det politiske plan har «tingstuten» under det Hambro-Gerhardsenske interregnum i rettslivet hatt sin store renessanse. Vi møter ham i denne tid igjen både i dommerstet og aktoratet og endog i referatene fra begivenhetene i retten.

V

Ettersom sannheten — som vanlig langsomt — er kommet for dagen og etterhånden søker i folket, så vet man nå hvorledes den «strenge men rettfærdige straff» for antikommunister, for anledningen kalt landssvikere, er kommet istand. Tre «tingstuter» av den norske londonjunta inngikk der på egenhånd en traktat med fremmede makter, hvori de forpliktet sitt land til en i detaljer bestemt utrenskning av alle norske antikommunister. En av dem har senere uttalt, at han måtte gå med på dette. Man må ikke gå med på noen ting, som man anser som urett eller uriktig. Det er nødvendig undertiden å være sta. Evtl. gå

(Forts. side 7)

Junkerskolen i Tölz som utdannet så mange dyktige og ansvarsbevisste offiserer for Waffen-SS.

(Forts. side 7)

Blir Stettin - -

(Forts. fra side 1)

len, og helt bortsett fra folkets masse, ingen venner blant de ledende kommunistiske funksjonærer, spesielt fordi det har lyktes ham innenfor østblokken etter Sovjetsamveldet å erobre annenplassen økonomisk, politisk og militært for DDR. Polakene, som dessuten ikke uten videre har kunnet befri seg fra sine antityske og anti-russiske følelser, føler seg innkretset av Moskva og Pankow og reagerer derfor allergisk på ethvert tegn som synes å bekrefte frykten i denne retning. I den siste tid er de foruroliget ved den i vesten i stor utstrekning ukjente kjennsgjærning at SED-regimet stadig gjør gjeldende utilslørte krav på Stettin.

Det i annen verdenskrig nesten fullstendig ødelagte Stettin har ingen stor økonomisk betydning for Polen, men er som Folkepolens vestlige bollverk blitt noe av et prestisjespørsmål. Byens gjenoppbygging, ved hvilken, helt til kirkene, alle arkitektoniske vitnesbyrd om en tysk fortid ble utslettet, skjedde i et hektisk tempo, og likeså innflytting av polske innbyggere, fortrinnsvis fra Kongresspolen. I Stettin, som før krigen hadde en befolkning på 385 000 tyskere og rundt regnet 2 000 polakker, bor det i dag ca. 320 000 polakker og 200 andre ikke-tyskere. Havnen blir utbygget med feberaktig hast og kan i dag befares av 20 000 tonnere. Med kommunistisk-nasjonalistisk overmot taler den polske propaganda allerede om en «verdenshavn».

I offisielle polske turistbrosjyrer heter det at «Szczecin» etter århundrelangt tysk tvangsheredømme er vendt tilbake til det polske moderland. I det tyske Rike etter første verdenskrig var byen «sunket ned til nivå av en liten provinsby for den tyske kapitalisme». Denne påstand er like forløyet som den øvrige kommunistiske polske historieberetning, der for eksempel fortier Polens deling mellom Hitler og Stalin i 1939. Stettin var en gammel Hansaby og tidligere residens for de pommerske hertuger. Forbigående kom den under svensk heredømme, og fra 1720 ble den hovedstad i den preussiske provins Pommern. Stettin, Tysklands største østersjøhavn og Rikets fjerde største havn, hadde en omfangsrik og mangesidig industri og var Pommerns handels- og kultursentrum. Stettiner Altstadt gotiske og renaissancebygg var berømte.

Etter krigens slutt tilhørte Stettin, som jo ligger på venstre side av Oder, den sovjetiske okkupasjonszone, en kjennsgjærning som man i alminnelighet har glemte. Først 19. november 1945 ble byen sammen med et område på 850 kvadratkilometer vest for Oder etter initiativ fra Sovjetsamveldet tilsluttet den polskforvaltede del av Pommern.

Denne omstendighet trakk Ulbricht nytte av og krevet allerede i 1963 i hemmelige forhandlinger med ledelsen i Moskva at Stettin skulle leveres tilbake til sonen. Det dreiet seg for ham ikke så meget om den tyske by Stettin, slik han aldri har reklamert Königsberg, Frankfurt an der Oder eller Breslau som tyske, men fremfor alt om havnen Stettin, som han hadde trengende behov for, da det er naturlige grenser for utbyggingen av havnen i Rostock. En polsk diplomat som flyktet til vesten brakte bevis for at den daværende sovjetiske ministerpresident Krustsjov viste seg imøtekommende overfor Ulbricht i denne sak og hadde tilbudt den polske regjering som bytteobjekt for Stettin den tidligere østpolske krets Drohobycz og Boryslaw, hvor det finnes givende jordoljekilder.

Gomulka tilvakeviste imidlertid opprørt dette forslag. Den polske eksilpresse i vesten, som med hensyn til de røvede tyske østprovinser har samme innstilling, fikk tilsvarende henvisninger og utfoldet en «storm av opprørthet».

Sjefen for den polske militærmisjon i Vest-Berlin, Tykocinski, som for noen tid siden stakk av til vesten, bekreftet at regimet i østsonen ikke hadde gitt opp sine bestrebelse med hensyn til Stettin. Som ledende medlem av den polske hemmelige tjeneste var han informert i detaljer om dette. Og endelig kunne den i år flyktede tidligere bonnerkorrespondent for «Trybuna Ludu», Kowalski, skildre striden om Stettin ut fra egen erfaring. I hans nærvær hadde Ulbricht fremlagt sine krav på Stettin for den polske kommunistiske sjef Gomulka i en dramatisk samtale. Ifølge Kowalskis fremstilling er Ulbrichts Stettinplaner trass i Polens absolutte avvisning, ingenlunde lagt bort og foruroliger derfor sterkt den polske kommunistiske prominens.

Hendelsene med Stettin og dermed Oder-Neisse-linjens videre beståen er meget lærerike. 16.10. 1946 erklærte Wilhelm Pieck, etter 1949 president i DDR, dette: «Vi

Da britene herjet - -

(Forts. fra side 1)

Da man ombord ble oppmerksom på hva som var skjedd, tok man fatt med å gjøre klart for det forhåndenværende redningsmaterie. «Barøy» hadde fire livbåter ialt, men de to forreste ble ødelagt av vannsøylen eller knust på annen måte da flytorpedoen traff. Skipet krenget samtidig hårdt over så en tredje livbåt ble ubrukelig. Det lyktes så noen få å komme seg ombord i den fjerde livbåt, men et øyeblikk etter var også denne ute av stand, idet den ble brukket under av «Barøys» skorstein idet skibet sank.

Det var travle sekunder ombord, og kapteinen, lose og besetningen forøvrig av dem som hadde kommet seg på dekk, begynte å dele ut livbelter til passasjerene.

Men tiden ble for knapp. To minutter etter at «Barøy» var truffet av torpedoen, stakk skibet baugen ned og forsvant for alltid. Kun en brøkdel av passasjerene hadde til da rukket å komme seg opp trapper og ganger. De andres skjebne var beseglet!

«Barøys» kaptein Andreas Liland, som tappert hjalp til med å utstyre passasjerene

vil gjøre alt for at grensespørsmålet blir overveiet av de allierte og en alvorlig korreksjon av den nå bestående østgrense blir foretatt.» I den såkalte Görplitz-avtale mellom østsonen og Polen av 6.7. 1950 blir derimot Oder-Neisse-linjen betegnet som «uantastelig freds- og vennskapsgrense» og sonebeboeres opposisjon mot dette til og med strafferettslig forfulgt som «krigshets». Noe som imidlertid ikke hindrer Ulbricht i siden 1963 mere og mere intensivt å kreve tilbakelevering av Stettin. Gjennom linjetroskap uten forbehold likeoverfor «det store Sovjetsamveldet», slik den påny ble demonstrert ved «befrielsen av Tsjekkoslovakia», tror man i Øst-Berlin mere og mer å kunne forbedre sine sjanser når det gjelder tilbakeleveringskravet.

Våre nåværende «Verzichtspolitiker» som Brandt og Schütz betegner imidlertid de nåværende grenser og demarkasjonslinjer som «realiteter», som vi er nødt til å anerkjenne. Det viser nok engang hva for slags «politikere» vi trekkes med.

*

Artikkelen er skrevet av Felix M. Preuss.

med livbelter osv., fikk etter at skibet var gått under svømt et stykke bort mot en flåte. En tysk soldat som var på flåten hjalp ham så opp på denne. Dessuten var en av «Barøys» matrosers også kommet seg opp på samme flåte. Herfra ble de oppmerksom på en av livbåtene som hvelvet drev omkring. Resolutt og uten betenkning hoppet Liland og matrosen atter ut i den kalde sjø, og det lyktes dem etter meget strev å få livbåten på rett kjølgjen. De kom seg ombord og uten tanke på hvile begynte de straks å berge inn i båten endel av de svømmende omkring.

Foruten kapteinen og nevnte matros fremheves det at også alle de andre av «Barøys» besetning som kom seg opp av lugarene, på en enestående, offervillig måte gjorde alt det som situasjonen tillot. De kjempet tapert til det siste mot alle strabadser og all overmakt.

Da klokken nærmet seg 6.45 kom endelig det første skib til hjelp. Det var dampskibet «Skjerstad», og mannskapet herombord gikk straks igang med å redde inn de overlevende fra livbåten, flåter og de som svømnet om i det kalde vann. Ombord på «Skjerstad» gikk mannskapet, passasjerene og endel tyske soldater som fulgte skipet, igang med flere opplivningsforsøk på endel av de som var berget ombord, og i et tilfelle lyktes det å kalle en svært medtatt tilbake til livet.

Etter at «Skjerstad» flere ganger hadde kretset omkring på ulykkesstedet og man ikke kunne finne flere, gikk skibet så til Svolvevær.

Det viser seg at ulykken fant sted nøyaktig klokken 3.50, hva som bl. a. fremgår av den ting at klokken til flere av de reddede og på de fundne lik alle er stoppet på ca. kl. 3.50.

Ifølge uttalelser som er innhentet og de observasjoner som ellers er gjort, var det angripende engelske fly et landfly (1-motors). Dette tyder på at flyet var sendt ut fra et engelsk hangarskib beliggende lengere utenfor kysten.

Hele det tragiske i denne fryktelige ulykke blir så meget mer dystert når man ser hvilken «farlig last» «Barøy» førte og «den militære betydning» denne last kunne ha:

Nøyaktig vet man ikke hvor mange passasjerer «Barøy» hadde på denne skibets siste tur, da begge styrmennene som førte skibets bøker, omkom. Man går imidlertid ifølge de oppga-

ver som er innhentet ut fra at «Barøy» hadde mellom 130 og 135 norske passasjerer, derav var 15 barn, de øvrige var omtrent halvparten kvinner og halvparten menn. «Barøys» besetning var, når man tar med de tre postmenn som fulgte skibet, ialt 25 personer. Av disse 155-160 norske menn, kvinner og barn — ble 18 reddet, derav 8 av mannskapet.

Videre fulgte det med «Barøy» denne tur ca. 30 tyske soldater. Av disse ble bare 2 reddet.

Av de ca. 190 personer som fulgte med «Barøy» ble altså bare 20 reddet — ca. 10 prosent.

Av de 15 barn som fulgte med ble bare ett enest redet, nemlig den 14-årige Henry Zimmermann. Hans mor derimot omkom.»

*

Det var ellers ikke bare «Barøy» som ble senket med lufttorpedoen av engelskmennene. Også et annet hurtigruteskib, «Richard With» led omtrent på samme tid samme skjebne. Det kostet 70 norske passasjerer — derav 2 barn — 27 av mannskapet og 7 tyske soldater livet. Altså ialt 104 mennesker.

London Radio benektet ingelunde senkningene, men fortalte at det norske rute-skib «Barøy» var «et fiendtlig forsyningskib.»

*

Så kan en vel da gå ut fra at også de allierte krigsforbrytelser som vi har omtalt i forrige og i dette nummer innlemmes i den uendelige og uavlatelige minnefeiringen som pågår. Det tør kanskje også være stoff for det konkurrerende samtidshistorieinstitutt som den utrettelige professor Skodvin oppretter for å granske etter nye jøssingheltegjerninger. For det tør vel kanskje tynnes ut på lagret nå. Det gjenstår vel faktisk bare beretninger om slikt vi her har berettet, samt om alle mordene og drapene som patriotene begikk i konkurranse med Reinhard & Co.

*

Og nok en ting til overveie: fortjente ikke alle disse ofre for Englands krig et minnesmerke med navn og heder?

Siegfried.

Tag fat paa dit Verktøj,
Min Gut, uden Votter!
Med Handsker paa Lab fanger
Katten ej Rotter.

(Henrik Wergeland)

Tingstuten - -

(Forts. fra side 5)

sin vei. Jfr. justisminister Cappelen.

VI

Man kan forstå, at det samtidig ble bestemt, at traktaten skulle være hemmelig. Den kunne jo ikke presenteres for det norske folk. Så fant man istedet på dette med en fullmakt fra Stortinget, gitt på Elverum. Der finnes intet **vettugt og rettsindig** menneske i dette land, som vil påstå at Stortinget, selvom det hadde gitt en fullmakt til regjeringen i den tid det ikke satt sammen, overhodet kunne ha hatt noe slikt i tankene. Et forsøk fra «tingstut»hold, som muligens kan ha hatt noe slikt i tankene, gikk i vasken med alt tøvet omkring senere. Tiden er inne til å ta konsekvensene herav. De som fremdeles vil holde på fullmaktens eksistens overensstemmende med det påståtte innhold bør **forsøke** å innfortolke **traktaten** i den og så senere fortolke den ut igjen, en fremgangsmåte som i sin tid professor Skeie sa var alminnelig blant enkelte jurister.

VII

Erkjennelse av at dette påfunnt med en fullmakt fra Stortinget ikke var tilstrekkelig til å nøytralisere det alminnelige folkevett representert ved lagretten fant man opp en særdomstol for **disse saker**. Norsk straffrett forøvrig forble uantastet. Særdomstolen ble for sikkerhets skyld kalt lagrett, jury, hva den jo ikke var, og dommeren kalt lagmann, hva heller ikke han var. Særdomstolen besto av fire legmenn og tre jurister, som ansåes skikkede til dette hverv, hva de også viste seg å være, tilikemed «lagmannen».

VIII

Men dermed var ikke alt gjort. Dødsstraff var for lengst opphevet i norsk strafferett, **unntatt i krigstilfelle**. For å få eksekvert den i sin tid i Komintern besluttede dødsdom over Vidkun Quisling, måtte dødsstraff på sett og vis gjeninnføres. Dette skjedde ved at man fragikk den tidligere — såvel av londonjuntaen som den hjemlige presse — erkjennelse av at Norges krig opphørte ved kapitulasjonen den 8.6. 1940, og erstattet den med en påstand om at kapitulasjonen kun var partiell. Den stakkels forhandler den gang har måttet vedta at han ikke skjønnte hva han skrev under på. Man forsøkte seg endog med en for-

falskning av kapitulasjonens ordlyd.

Men alt dette var ikke tilstrekkelig til å kamuflere den mokovittiske regi av hele oppgjøret. Det lovlige politiske parti **Nasjonal Samling** ble erklært ulovlig og medlemskap endog for landsforræderi.

Det hele kom tilslutt i Haalandssaken for Høyesterett til stadfestelse. Et flertal der sluttet seg til førstvoterendes forunderlige votum. En rekke høyesterettsdommere fulgte derimot Cappelens eksempel. I og med denne dom hadde man et grunnlag for å avskjære Quisling fra å komme inn på lovligheten av det hele. **Hvilket også ble gjort.**

IX

Fremgangsmåten i «retts» oppgjøret må formentlig være ansett som et så vellykket bidrag til «rettens fordreining og voldsomme tvang», at man nå av frykt for en revisjon, som ser ut til å være på trappene, — ihvertfall innen A-partiet — i tide har villet sikre seg, ved å gjøre særdomstolen permanent. For ved en normal lovlagmannsrett må man regne med samme resultat som i saken mot major Langeland.

Der var **vox populi**-folkets røst — meget hörbar og resultatet en bedrøvelig fadese for tingstuteriet. Et forsøk på å gjenopplive den avdøde særdomstol bare for revisjon av landssvikssaker ville være for avslørende. Ikke sant?

X

Den sittende regjering har som kjent intet foretatt seg for å gjenopprette normale rettstilstande og gjøre en ende på den uverdige og unorske rettstilstand.

«Den som tier, den samtykker.»

Olaf Holm.

De ville redde Europa - -

(Forts. fra side 5)

Det måtte finnes nye og hittil uprøvede veier for å oppdra og utdanne den unge tropp. Oppdraget innebar derfor en stor risiko for førerne av den nye divisjon. Ved et lykkelig tilfelle var de imidlertid unge og ikke forutinntatt. Riktignok manglet de fredstroppenes mangeårige rutine, men de hadde lært i de siste år å gå løs også på de vanskeligste ting med selvtilit, var sveisne, av naturlig intelligens og beslutsomme. Etter å ha gjennomgått Riksarbeidstjenesten hadde de fullført den hårde utdannelsen til SS-Verfügungstruppe og i de foregående felttog delt lidelse, møye og angst med sine kamerater. Så hadde de gjennomgått Junkerskolen, rent soldatiske utdannelsesteder i Waffen-SS for troppens fremtidige offiserer, som tilsvarte hærens krigsskoler. I kamp hadde de lært at det ikke så meget kom an på tjenestegraden som på graden av pliktoppfyllelse. Denne oppfatning bidro ikke minst til at ethvert medlem av denne divisjon alltid følte seg som et ledd i det hele.

Et forbilde for sine folk

Mange unge førere og underførere var bare altfor tilbøyelige til å ringeakte den i moderne krig uunngåelige omsorg for eget liv. De var tilbøyelige til å følge den gamle prussiske soldatregel, som Walter Flex har formulert slik:

«Å gjøre løytnantstjeneste betyr å gå foran sine folk. Å dø først er vel da en del av dette.»

Divisjonskommandoen for «Wiking» krevet kategorisk å føre enhver kamp bare med den nødvendige, rasjo-

nelle innsats av krefter og ikke å la seg forføre til falsk forstått kjekkhed og til ikke å ta vare på sitt eget liv.

Visselig krevetforbildets og forpliktelsens lov av førerne og underførerne en høyere grad av innsatsglede og pliktoppfyllelse enn av mannen i geledet. Men ved siden av det sto ikke mindre de foresattes ansvar for de undergivnes liv. Denne erkjennelse ble alltid tatt spesielt alvorlig. Når det likevel i de tallrike bebreidelser som etter den tapte krig er blitt reist mot Waffen-SS blir fremholdt den selvmorderiske fanatisme eller den dødsberedskap som angivelig ikke tok hensyn til tap, så ligger deri en bevisst eller ubevisst mistydning av den kjennsgjerning at regimentene og divisjonene i Waffen-SS i alle situasjoner bevarte sin holdning og nettopp i håpløse stillinger ofte nok ble satt inn som en velkommen støtte for fronten. Det er usaklig å bebreide dem for de høye tap som var forbundet med dette.

Det faste indre samhold i troppen berodde nettopp på overbevisningen hos de frivillige om å bli ledet med ansvarbevissthet og soldatisk fagkunnskap. Uten denne stadig bekreftede ansvarfølelse hos ledelsen, ville det aldri ha vært mulig av en ansamling av unge individualister av forskjellig nasjonalitet og mentalitet i løpet av kort tid å skape en eliteavdeling, noe Division «Wiking» alltid var, og å opprettholde denne høye kvalitet gjennom hele krigen til den bitre ende. Ja, selv etter krigen har de utenlandske medlemmer av divisjonen trass i den forfølgelse de var utsatt for, aldri reist bebreidelser mot sine tyske kamerater og foresatte, men ofte på en gripende måte gitt bevis for samhørighet med sin enhet. Denne betraktning bør ikke avsluttes uten å minnes divi-

sjonens falne. Hvilken frontsoldat minnes ikke den gode kamerat som måtte late sitt liv ved siden av ham for et ideal som forekom dem å være verd innsatsen av livet? Bare av den grunn kan ikke hans død, kan all denne død ikke ha vært meningsløs.

«Juntaer og juntaer»

I kaptein Olaf Holms artikkel i forrige nummer under ovenstående overskrift var det ved overgangen fra første side til side syv blitt en meningsforvirrende ombrekningsfeil. De fem linjene som skulle stått øverst i spalten hadde kommet på avveier i neste avsnitt. For ordens skyld gjengir vi avsnitt V og begynnelsen av avsnitt VI slik de skal lyde:

V

Det romerske system under keisertiden med en «primus inter pares», en første mellom likemenn, er det herskende system i USA. Der velges som kjent en monark — en enestyre — på åremål, hvilket siste har den fordel at man kan bli kvitt ham, hvis han ikke passer, og det gjør han ikke alltid. Jfr. Franklin Roosevelt i Jalta og Truman i Berlin, og andre forhold. På den annen side tvinger et system, som legger ansvaret på den enkelte leder alene, denne til å tenke seg vel om, også med hensyn til sitt eget ettermæle.

Dette system er hjemlet i vår Grundlov av 1814, men er ødelagt av «utviklingen». Den kan brukes som unnskyldning for litt av hvert.

VI

Det er gjentagende påpekt fra forskjellig hold at det herskende system her i landet er oligarki eller juntavelde. Vi har riktignok osv.

Og ikke nok med denne ombrekningsfeil. Trykkfeilsdjevlen var også ute nederst i første spalte på side 7 og laget ordet «hestehoven» (som stikker tydelig frem) om til «Juntaloven». Hva nå det måtte være for noe!

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær. Møtetid kl. 19.30.

Husk bladpengene

for
2. halvår!

OGSÅ BØKER FRA DE NORSKE FORLAG

kan heretter bestilles gjennom FOLK OG LANDS BOKTJENESTE til vanlig bokhandlerpris. Forsendelsesomkostninger kommer naturligvis eventuelt i tillegg.

Å bestille Deres bøker gjennom FOLK OG LAND er også en støtte til bladet.

Tiden

*Det er den harde livets lov
at alt vi har blir tidens rov,
at ungdom, glede, håp og lyst
skal knuses mot en klippes bryst
som midt i havets brenning står
med Janushode: livets år.*

*Tilbake fører ingen sti.
Du må forbi, du må forbi!
Du vil tilbake, du vil hjem.
Men veien fører bare frem.
Du lystre må den strenge ånd
som byr: Ta vandringsstav i hånd!*

Kai Normann.

Horst Wessel - -

(Forts. fra side 4)

visste ikke om halsvirvlen var skadet av prosjektildelen som lå i hulrommet. Derfor lot jeg pasienten bringe over til meg til en operasjon. Jeg forsøkte å nærme meg prosjektildelen i hulrummet med en sonde. Men jeg måtte straks opphøre med det, for pasienten brøt fullstendig livløs sammen for meg på bordet. Det var for meg det første tegn på at sykdomsprosessen gikk ubønnhørlig videre. 11. februar var tilstanden meget alvorlig. Stadig hyppigere inntrådte det feberanfallet.

13. februar viste det seg en bedring i almentilstanden. Prosjektildeler og bensplinter brøt gjennom og vi tenkte allerede: Kanskje klarer vi det likevel. Men smertene i halsvirvlen, som han klaget over, forekom meg dog ytterst betenkelig. For hvis denne knoke var skadet, var pasienten ugenkallelig forfapt. Allerede den svakeste sprekke i denne livsviktige del måtte føre til alminnelig forfall, til en blodforgiftning.

Fra 15. februar av forverret tilstanden seg stadig, kreftene ebbet ut.

19. februar er tilstanden enda dårligere. Pasienten er meget urolig, smertene blir stadig mere uutholdelige.

20. februar inntreffer frostrier.

21. februar blir pasienten gulaktig, også andre tegn på alminnelig blodforgiftning viser seg.

22. februar var det blitt til visshet for oss trass i alle anstrengelser, at annen halsvirvel var skadet og at pasienten ikke lenger sto til å redde.

Natt til 23. februar gikk han så hurtig bort..»

I liv som i død.

«Vi ser her megen smerte og lidelse, og vi visste dengang ikke hvem Horst Wessel var, ante ikke at dette navn engang skulle gi gjenklang i en hel verden. Likevel innpreget hans vesen dengang seg hos alle. Trass i sine forferdelige lidelser, var bildet av ham ikke av en som beklaget seg, man merket hvorledes han tok seg sammen med jernvilje, hvorledes han satte seg til motverge mot sin skjebne.

Vi, som var vant til å se så megen lidelse, vil ikke kunne glemme, ikke bare helten, men også den lidende Horst Wessel.

SLUTT

ANNELIESE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - v/Lademoen kirke - Voldsminde

SKORZENY I ISRAEL

Slik ser den israelske utgaven av Otto Skorzenys memoarer ut. Det er karakteristisk for situasjonen i Tyskland at boken der ble beslaglagt og først etter flere års forløp lykkedes det å få den frigitt igjen. Men i Israel kom den. I forordet heter det bl. a.: «Det forekommer oss at den lære som Israel kan trekke av Skorzenys bedrifter ikke står tilbake for den som kan trekkes av Rommels bedrifter, og det spesielt fordi størrelsen av den israelske hær, størrelsen av statens område, landets geografiske forhold og arten av fornuftig krigføring på denne arena krever en utstrakt grad av iderikdom, vidtskuende planleggelse, overraskende aksjoner og innsats av ikke store, men i omfang og ånd sunde, dristige krefter.» Og det tilføyes at «Dette er en sann krigshistorie, som er mere spennende enn enhver oppfunnen roman.» For oss ser det faktisk ut som Dayan allerede har trukket stor lærdom av lesningen.

DEMOKRATIET REDDET

Så ble da det fantastiske tyske demokrati reddet også ved dette valg! Den store trussel, det nasjonaldemokratiske parti, fikk etter å ha fått storparten av sine valg-møter sprenget av pøblen med de store partiers villige tilslutning, bare 4,3 pst. av stemmene. Partiet skulle med dette riktignok hatt ca. 20 representanter, men i Vest-Tyskland er man så demokratisk at bare de store partimaskinerier skal få representasjonsrett. Det skulle 5 pst. til og de manglende 0,7 pst. slettet så ut de

20 mandater. Folkedemokratene derimot fikk 5,9 pst. og dermed ny representasjon med vel så et snes mandater. Valget har karakteristisk nok fått ros i det store «folkedemokratiet» i øst, og det er jo folk som forstår seg på demokrati. Noen ny risiko vil de store ellers ikke ta ved neste valg. Til den tid mener man å ha etablert valg i enmannskretser, som da skal ordnes slik at bare de store har sjanser. Hvis de da kan bli enige om kretsene. Ellers har nasjonaldemokratene påklaget valget fordi partiet ble hindret i sin virksomhet. Men det fører naturligvis ikke til noe i dette rettens og demokratets stolte land.

JA, DEN NATIONEN!

Så har da også redaktør Aadahls gamle blad NATI-ONEN ydet sitt store bidrag i kampen mot den stygge greske juntaen — sammen med kringkastingssjef Ustvedt og andre gode venstre-radikalere. For erklærte ikke dette fantastiske blad høytidelig: «Nationen har besluttet å ikke sende journalister til Aten, ut fra den motivering at ren sportslig-journalistisk dekning av mesterskapet ville hjelpe militær-juntaen i sine bestrebelsers på å utnytte mesterskapet i propagandaøyemed!» Vi gratulerer med beslutningen!

PATRIOTER OG SÅDANT MERE

Etter 1945 har vi sant å si vært noe i tvil om hva det egentlig nå lå i betegnelsen «patriot». Vi kunne ikke riktig få det til å stemme med vår barnelærdom. Nå skjønner vi det imidlertid. Vi leser i et opprop i Aftenposten om innsamling av penger til «gresk patriot». Hans «patriotisme» består i at han er blitt arrestert av landets nåværende styre for venstredikale virksomhet. Det er meget mulig det er høyst fortjenestfullt rent ideologisk sett å delta i denne indre greske strid, men først nå har vi da oppfattet at det også er «patriotisk». Det gir en forklaring på de mange nyslåtte norske «patriotene».

DYKTIG OMSKOLERT

får en vel si at vesttyskerne har blitt gjennom den lange vestallierte okkupasjonen. Mens all moderne historisk forskning viser at Hitler kan-

skje var den minst skyldige statsmann når det gjaldt utbruddet av krigen — noe som forøvrig Stalin slo høytidelig fast i 1939, da han erklærte at det var de imperialistiske vestmakter som hadde ansvaret, så tror fremdeles storparten av vesttyskerne noe annet. En gallupundersøkelse viser iallfall at to tredjedeler av dagens forbundsborgere tror på Tysklands skyld for krigsutbruddet. Bare 10 pst. mente at de andre hadde like stor skyld som Tyskland. 4 pst. svarte ellers: «Jødene har skylden for annen verdenskrig.»

MODERNISTISK KUNST

tror som kjent en hvilken-somhelst charlatan å kunne prestere ettersom det ingen er som skjønner noe av den likevel. Den kjente surrealistiske maler Chagall ser imidlertid med humor på den lett-vinte etteraping og forfalskning av de moderne malerier. Han sier: «Av de 1500 bilder som jeg hittil har malt, henger det bare i Amerika 3 000.»

RAPPORT FRÅN BOHUS LÅN

Den av Sven A. Lundehäll utgivna hembygdskriften «Svep från skären» har katalogiserats vid Washingtons Kongressbiblioteks skandinaviska kontor. Därmed har skriften upptagits i detta biblioteks gemensamma katalog för amerikanska bibliotek.

BRITISKE NASJONALDEMOKRATER

Mens von Thaddens tyske NPDister beklageligvis ikke greide kravene til deltagerrett i Bundesdagen, har man i det germanske broderlandet Storbritannia tatt mål av seg til å rykke inn i Parlamentet ved neste valg. Og «man», det er i dette tilfelle en britisk Doktor i filosofi, David Brown, som har satt seg i spissen for et nytt politisk parti ved navn Nasjonaldemokratene. Brown påstår at han allerede har flere overhusrepresentanters fulle støtte, og at en landsomfattende kampanje er under oppseiling.

En av hovedpostene i de britiske nasjonaldemokraternes program er full stopp for innvandringen og tilbakesendelse av immigranter til deres respektive kulørte hjemland. Innvandring er det største onde som kan ram-

me et samfunn, sier David Brown, og en rekke større industribedrifter finner hans tiltak så positivt at de har sagt seg villige til å fordoble bidragene som kommer inn fra privatpersoner.

POETISK SAMTIDSKARAKTERISTIKK

Forfatteren André Bjerke har som kjent ordet i sin makt og når han tar samtiden på kornet, så blir det selvfølgelig blink. Han skriver: «Naturvitenskapen har avskaffet religion og filosofi, og isteden har vi fått velferd, TV, vaskemaskin, stress, mavesår og 24 nevroses. Samt fri asylbehandling. Da Gud forsvant, ble det et hull i menneskesjelen. Noe må fylles i det hullet. Og her er den virkelige faren ved det som karakteriseres som pop. Pop-kunsten driver en kynisk spekulasjon når det gjelder å utnytte denne tomhetsfølelsen. Man fyller syltetøy i hullet etter Gud...»

Månadsbladet FRIHUG

Upolitisk og romsynt organ for sunn og nasjonal kultur, med artiklar om helse- og samfundsspørsmål, spennende fylgjetongar, dikt m.m. Fritt ordskifte om dei mest ulike emne: — Årspris kr. 30,-. Postgiro for bladpengar 80 821. Prøvenr. mot kr. 2,50 i frim.

Utgjevar: Erling Seim, Kinn

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 — Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,50

Bruk postgironr.: 16 450

Utgiver A/S Folk og Land